

Debata ve Stavbách silnic a železnic

Ladislav Hejránek

◆ diskuse, česky, vznik: 4. 8. 1975

◆ discussion, Czech, origin: 4. 8. 1975

Debata ve Stavbách silnic a železnic [1975]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (s1 b – diktát 4. 8. 1975 odpoledne doma (A 1–27, ovšem jen kousíček)_cleaned.flac) ---

Hejdánek: ...křesťanům a je to také přijatelná v zásadě všem křesťanům orientace, to jest katolická. A protože katoličnost znamená všeobecnou univerzálnost, musí být orientována také na lidi, kteří nevyrostli vědomě v nějaké církevní tradici.

Tady je pozvána nejprve teologická reflexe teologie, aby tuto reflexi provedla, dříve než filosofie. Proto to, co hodláme podniknout, je pokus o splnění tohoto dluhu. Pomocné poznámky čtyři. Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět, deset.

--- (s1 c – debata SSaŽ večer_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Vždyť to není pravda. Bůh je stvořitelem světa a je stvořením světa, a není svět. Jenom z tohohle toho rozdílu mezi Spinozou a Hegelem... se spousta věcí, který se tam dějou jaksi zbytečně. Hlavně jako k čemu by byl Bůh, kdyby byl svět? Jako jakej by to mělo smysl říkat dvě slova pro totéž? Kdyby Bůh byl svět, tak to už celá řada filosofů, kteří *Deus sive natura*. Hegel, já myslím, že jim to nevadilo říkat dvě slova. Já si myslím, že tohle tady jako z toho zaznívalo, ne?

Hejdánek: Podívej se, kdyby Bůh byl svět, tak pak by to znamenalo identifikaci všeho, co najdeš ve světě, identifikaci s nějakým aspektem nebo s nějakou částí Boha. A to není pravda. S Bohem to souvisí mnohem výrazněji, tak jako jednosmyslněji. To nejde identifikovat.

Když se díváš na svět, tak tam najdeš především, že furt se tam něco hemží. A to, že se tam něco hemží, to není ani Bůh, ani to není stvoření Boha. A už to samo o sobě je dostatečný důvod, proč to nemůžeš ztotožnit, poněvadž ve světě je něco, co není Bůh a co není stvoření Boha.

Za druhé, ten svět se vztahuje k Bohu skrze obrazy, ne jako celek. Svět není vytvářením Boha tak, že by se to dalo ztotožnit, že svět se vyvíjí v Bohu třeba, nebo ve světě se vyvíjí vlastně Bůh.

Jiný hlas: Takže ten svět se vyvíjí k Bohu, ne? Já bych si dovolil, mně připadá, že tady je to míněný spíš, že Bůh je řádem světa.

Hejdánek: Ano, to je jedna stránka. To je ano, o tom se uvažuje. Ono dokonce ani to není docela pravda, poněvadž když se řekne Bůh je řádem, tak to vypadá, jako že Bůh je řád. Ale to tam nikde není řečeno. Bůh ten řád vytváří.

Bůh zavádí tedy řád, to jest věčné objekty do světa, dejme tomu. A to ještě teda zvláštním způsobem, aby zachoval tu distanci určitou, tak on nepřipouští takový ten zásah nucený, vnucující zásah, takový ten, jak my ho známe, že prostě vezmeme kladivo a dláto a prostě tam tu díru uděláme. Jestliže je tady potřeba, aby tam byl nějaký otvor, tak on není vyražen.

Jiný hlas: Typu ten koncept, případně to on přijme tu otázku a přizpůsobit se mu nějak.

Hejdánek: A nejen se opře, on je takřka žíznlivý. Poněvadž když je schopen, tak forma je schopná přijmout nějaký tvar. Ale tady to je skoro tak jako, já nevím, jestli Bradbury nebo některý jiný z těchto lidí tam v tom *Labyrintu*, v té knížce, co vydal ještě kdysi Hoffmeister, tak tam píše o nějaké dětské hračce, která vypadá tak, že se dítě si něco představí a už se mu to udělá v tom takovém malém teatříčku. A už si pomyslí si něco jiného a už je to jinak. A to dítě se mnohem rychleji naučí promýšlet určité věci, poněvadž se mu to hned děje. Není odkázáno na to, že než to udělá, než se naučí hejbnout rukou, než si to postaví a tak dále, že to zatím zapomene jako opice. Všecko tady. A takže ty děti vychované téměř hračkama, že prostě mají šílený předstih a že tohle vlastně způsobuje nový způsob vychovávání dětí. Tedy něco takového je, taková jakási zvláštní tvárnost, taková takřka takové vakuum, *horror vacui* toho *fluxu*, který prostě cucne kdejaký věčný objekt, kterým se poťuká o tom. To je asi ten...

Jenomže kdyby nebylo Boha, tak právě protože vcucne kdejaký, tak se to navzájem prostě tak smíchá a zruší, že prostě z toho světa nic není. Na jedné straně ta dějící se stránka reality je lačná těch věčných objektů a na druhé straně ty věčné objekty mají jakousi přitažlivost, jakousi přesvědčivost. Takže tam není ta inercie, to, co u Aristotela, tam ta hmota, ta *hylé*, je inertní. Ta se spolu nechat, ta se nechává jenom zvenjška opracovávat. Tam se jako jenom do toho zarývá něco, obtiskuje se v ní. Kdežto tohleto

přímo pasne po tom, kde sebrat nějaký... Takže ta inercie tady vůbec není. Proto tomu taky říká *creativity*, poněvadž to je taková lačnost něčeho. Moje otázka je, jestli to je nejlepší název ta *creativity*, ale je jasné, že to není nějaká taková pasivní záležitost, jako je ta *hylé*.

A zajímavé je, že i u toho, mimochodem to, že ten Bůh je postaven na druhé místo, to už jsme o tom asi mluvili, to odpovídá zejména *Timaiovi*, kde Platón líčí takové ty kosmologické souvislosti a kde zavádí toho *démiourga*. Ten *démiourgos* je de facto teda cosi druhotného, není to ten nejvyšší Bůh. Ale ten nejvyšší Bůh není schopen stvořit svět z pochopitelného důvodu, protože je dokonalejší, je hotověj jakožto dokonalejší, už nemá proč by co. A jakékoliv tvoření znamená uvedení do pohybu. No a uvést do pohybu něco dokonalého, to znamená vzdálit to dokonalosti. Každá dokonalost, když je dokonalá, tak už nemá kam by vstoupila. A ať se hne, kam se hne, tak se hne ze své dokonalosti. Přestane být dokonalá a jde dolů. A teď proto musí zavádět Platón pojem *démiurga*, který není nejvyšší Bůh, není tedy úplně dokonalý a je schopen otiskovat směrem dolů ty ideje. Vlastně ten *démiurg* je nižší Bůh právě proto, že se hýbe směrem dolů. Aspoň teda je zachráněn, že nestvořil přímo ten svět. To hodíme na *démiurga* a teď se to hodí na *démiurga*. To je, jistě, je to tak. Je to tak. Že ten *démiurg* prostě je cosi sám už nedokonalý. Jenomže...

Jiný hlas: No, ale tam je zase ta potíž u toho Whiteheadova pojetí té *creativity*, že ta je v tom stavu té dokonalosti, přestože tam vlastně to nedokonalé z toho tam vchází. No, ale aspoň teda je zachráněno, že nestvořil přímo ten svět. No, Whitehead právě, tam je ta další potíž trochu u Whiteheadovy *creativity*. Že tam ta *creativity* je jaksi v tom stavu té dokonalosti... [nesrozumitelné] ...Vždyť Whitehead píše, že Bůh je *primordial* stvoření. To znamená teda, no a protože, protože teda je prvním stvořením, před ním žádná není, žádné jiné není, tedy musel být stvořen tím, co je nestvořeno, a to je jediné *creativity*.

Jiný hlas: Já nevím přesně ten význam slova, překladu. Když se řekne *creativity*, my o tom mluvíme jako o nějaké jakési tvořivé síle třeba. A já když si řeknu třeba *action* a *activity*, tak *action* je čin a *activity* činnost neboli řada činů. Takže bych řekl jako *creation* je tvoření a *creativity* jako řada tvoření nebo tvořivost. Takže to není jako tvořivá síla nebo něco na úrovni nějakého ducha postavené, ale spíš jako název pro tu opakovanou činnost tvorby. Že to můžeme brát i z tohoto hlediska.

Jiný hlas: Prosím, ty jsi říkal *creature* nebo *creation*?

Hejdánek: Jo, ale on o tom mluví přece naprosto průhledně. Na jedné straně řekne teda, že Bůh je *primordial creature fact*. A neřekne nikdy, že tvořivost stvořila Boha. Bůh je první stvoření, no protože je nějakým faktem. Když se řekne stvoření, no tak to znamená, že nějak patří k tvořivosti. Že nějak to jeho stvoření nějak souviselo s nějakým tvořením, a tedy s tou tvořivostí. A není řečeno, že jaksi tvořivost stvořila Boha.

Jo, je to řečeno. Na straně 43 tady on říká teda, vykládá leccos kolem, srovnává s Aristotelem a tak dále. Říká, že ta *creativity* je jakýsi *ultimate notion of the highest generality*. A teď říká, jako vždycky všechno vidí z obou stran, tak říká: Nemůže být charakterizována vůbec *creativity*, protože všechny charakterové rysy, *characters*, tedy všechny známky nebo rysy, jsou speciálnější než ona. Ale vždycky ji najdeme jen za určitých podmínek. A proto ji můžeme popsat jen jako podmíněnou.

Teď opisuje termín Boha jako netemporální akt vše zahrnujícího, *all-inclusive, unfettered valuation*. Co to je *unfettered*?

Jiný hlas: Bez pout, nespoutané.

Hejdánek: Bez pout, nespoutané. Jo, jako to znamená ničím nevázané hodnocení. To jest hodnocení, kterému nepředchází žádná závaznost, jako v tom smyslu. Čili to je ten Bůh. To hodnocení, *valuation*, které všechno zahrnuje, ale nic mu nepředchází, tedy ničím není zavázáno. Čili evidentně a je to netemporální. Čili je to evidentně totž co *God*.

A tento Bůh, čili toto nepodmíněné a všezahrnující hodnocení, je zároveň *creature of creativity*, stvoření tvořivosti, a *condition for creativity*, podmínkou pro tvořivost. Neboť v jakém smyslu podmínkou? Ne že by to předcházelo, ale že tvořivost se může ukázat jako tvořivost jen díky tomu.

Jiný hlas: Tam je *creature* nebo *creation of creativity*?

Hejdánek: *Creature of creativity*. Ano, stvořenec.

Jiný hlas: A je zároveň podmínkou pro tvořivost.

Hejdánek: Podmínkou v tom smyslu, že kdyby Boha nebylo, tak *creativity* není *creativity*, protože by přestala mít ten charakter té *creativity*. Sama by prostě...

Jiný hlas: Ten charakter té *creativity* na to nebyl nijak vázaný, že jo? Tam bylo naopak řečeno, že to je obecný pojem, který nelze pomocí žádných dalších nějak... Ale tam byla přesně ta věta, že o ní mluvíme jen v určitých podmínkách. Tudíž ten Bůh je právě ta podmínka, v které o tom mluví. Bůh je podmínka, *condition for creativity*. A zároveň jako *creature*, tak to je podobné rozdělení jako konceptuální a konsekventní u té *creativity*.

Hejdánek: Ne. *Condition*, to není to, co předchází. *Condition* je, co je nezbytné, aby... to je ta logická podmínka. A ta konceptuální stránka Boha není taky časová, že jo.

Jiný hlas: Ne, jistě. Ale to je pořád v souvislosti s těmito typy dotazů tadyhle, že se tam pořád ladí to hledisko, co teda je dřív. Tady v té větě je stanoven určitý jaksí vztah mezi tou kategorií *God* a mezi kategorií *creativity*. Tady se k tomu chceme dopátrat. Ovšem pořád se tam plete to časové... Já bych tady měl dojem z toho, že jaksí přece jenom ta *creativity* není jaksí před základem Bohem. Naopak mně to připadá, že to je... já bych si to představil jako ten pojem tvoření, tedy jaksí vznikání těch aktualit, když to tak nepřesně nazvu. Z tohoto hlediska nelze tu *creativity* chápat nějak jako nezávislou na Bohu, ale že souvisí spíš s tím aktuálním světem, který má před sebou tu konceptuální stránku Boha a za ním v logickém smyslu následuje ta konsekventní. Jenže spousta věcí, které prostě nesouvisí s tím Bohem vůbec v tom světě, takže kdo je tvoří teda? No to snad tam je řečeno, že to nesouvisí s Bohem vůbec. Spousta událostí, jen to, co je spaseno, tak to nějak dělá toho Boha. Ale pak je tam spousta věcí, které nejsou spaseny.

Jiný hlas: No tak tam je to řečeno.

Hejdánek: Ale na tom něco je. Totiž ještě jedna důležitá věc je, že Bůh vlastně to, co tvoří, tak tvoří podle šablony. Podle konceptu. Všechno, co můžeme označit jako stvoření boží, to všechno je typizováno, dalo by se říct. Kdežto to, co je skutečně nové, na tom Bůh nemá podíl.

Bůh začne pracovat na tom až teprve, když už to nové je, když už to je tady, tak on to začne zpracovávat do nějaké podoby, která už je tu připravená. Ale principem nového není Bůh, nýbrž *creativity*. Strana 28: *Creativity is the principle of novelty*.

Jiný hlas: Toto je v tom předchozím textu, to je v tom *novelty*...

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: Já myslím, že kamsi jste četl to, že ten Bůh je podmínkou té *creativity*. Tam předtím byla věta, že tu *creativity* nikdy nemůžeme nahlížet jako takovou, ale vždycky v nějakých podmínkách, prostě v nějakém speciálním jejím projevu nebo v něčem. A tadyhle ji nahlížíme v souvislosti s tím Bohem, tak bych si myslel, že to *condition*, za kterou zrovna, když mluvíme o Bohu, nahlížíme tu *creativity*. Takže to není...

Hejdánek: Ale podívejte se, věc je taková. Skutečnost tedy, ne podmínka, skutečnost. Teď víc. Aby něco mohlo být nové – to říkal Bergson už tohle. Aby něco mohlo být nové, tak se to nějak musí vztahovat ke starému. Protože kdyby něco bylo fungl nové a nevztahovalo se to k ničemu...

Jiný hlas: Tak se nepozná, že to je nové.

Hejdánek: Tak se nepozná, a nejenom že se nepozná, ale ono to nebude nové, protože takových nových už bylo. A tedy aby něco mohlo být nové... No tak představ si, že existuje něco takového jako *primordiální* událost, ty mýdlové vejbušičky. Každá z těch vejbušiček je úplně fungl nová, ta tady nikdy nebyla. A přece je jedna jako druhá, k nerozeznání, když se na ně koukneš. Jsou tutéž. Kdy může být tedy nové? Když nějakým způsobem ta jedna vejbušička nějak se dotkne nebo chytí kousek odtud, z té vejbušičky, která byla předtím, a něco z toho urve a už se stane trošku jiná, než byly ty ostatní. Taková, která nemohla být před ní, takže to není jedno, jestli byla před ní nebo po ní. Novým je něco, co musí být po tom, co bylo, co je staré.

A teď si představte v těch pojmech podmínky, jak budeme mluvit. Aby něco mohlo být nové, tak nestačí, aby to bylo staré, to je jasné, to staré nemůže ze sebe vyprodukovat nic nového. Ale to nové může být opravdu nové jedině za podmínky, že to staré tady bylo a že se k tomu nějak vztahuje, speciálně se k tomu vztahuje. Čili to staré je podmínkou nového. Teď vy tady říkáte, že Bůh je podmínkou *creativity*, takže to je naopak? No, protože... ano, ne, to je přesně totéž, protože *creativity*...

--- (s2 debata SSaŽ večer_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Aby tedy *creativity* mohla být principem novosti, tak tady musí vyprodukovat něco nového. Kdyby nevyprodukovala nic nového, tak není žádné princip novosti, poněvadž princip novosti, to je tato první od novosti. Když tady ta novost není, tak ani první od novosti není novost.

No a podmínkou toho, aby *creativity* byla principem novosti, je, aby novost byla novost. A novost je novost jenom díky tomu, že tady je něco starého. A něco starého tu je jediný díky tomu, že je to uspořádaný. A uspořádaný je to díky tomu, že to konceptuálně uspořádal Bůh. Konceptuálně vše uspořádalo to nový. No potom pak se ukáže, že už to vlastně není nový, pak už se to opakuje furt, že? Ale aby to bylo nový, a to je pravý to dění, to je ten proces, spočívá v tom, že to nejsou koloběhy nějaký, ale furt tam do toho ta *creativity* furt to kazí. Bůh to furt pořádá a *creativity* furt si tam dělá jako malý podvody.

To se dřív jmenovalo nějak, jak si to konceptualizovali jakožto tu tvůrčí příležitost, která v podstatě souvisí s řekněme s takovými obecnými zákony, podle kterých prostě ten postup od starého k novému a v každé té jednotlivé události může uplatňovat celá škála těch obecných zákonů, že a v té další opět celá škála. Oni jsou si podobní v tom, že se v nich uplatňují tytéž zákony, ale vzájemně se ty události od sebe liší. To se teda taky dá říct. A na druhou stranu se ovšem z řady těchto událostí zase dají jaksi dedukovat konsekventně ty zákonitosti zpátky.

Co je ten koncept? Ale já vím, že o tom v *Primordial Nature* říká, že to je uspořádání nekonečného množství potencialit. Čili to není jenom to, co už se stalo, to uspořádalo. Ale v tom jsou i ty možnosti, to už se stalo. Ale ty možnosti, to je jako něco, co už se stalo. To je prostě míněno jako forma nebo *paradigma* nebo razidlo. To je připravený. Ještě nic nebylo naraženo. Mince ještě žádná není, ale razidlo už tu je. A těch razidel je strašná fůra a navzájem jsou v materiálu, v tom pytlí neuspořádaný. Ale jsou tu hotový jednou provždy. Časově to nemá žádný dřív, před ním se nic neděje.

No je to ten věčný objekt, že jo. Prostě ten princip toho pořádání. Zkrátka se to začne stávat, protože ono se to ani stát nemůže dřív, dokud nedostane to razidlo. Ono se to stane díky tomu, že to ten štempl dostane. Ono ani se to nemůže stát vlastně. Přestože se říká, no to jako stačí si jenom, pardon, takovým dost zajímavým způsobem jako v tom sémantickém změně, nebo o té změně to sugeruje ty změny, *verbum aproximování*, by to zachovalo do pořádku a v pořádku. Že tam nebyla díra, tak to neznamena, že to bylo plný, že tam byl jinej pořádek. Aby se tam udělala díra v tom zmatku.

Tohle je tiskování a myslím, že proto je model třeba pojmenování. Když se skutečně něco stane a když se tomu začne nějak říkat. Dokud se tomu nějak neříká, tak to je jako, a teprve když je to zpozorováno, popsáno, pojmenováno, publikováno. To se teprve vlastně stalo. Kopec neexistuje, dokud není na mapě a nemá jméno. To prostě, dokud to někdo nepojmenuje a neřekne, tak se nedá o tom vůbec mluvit. To je velmi zajímavý, tohleto byla třeba nejvyšší hora Holandska. Je to v tom druhu, že by u nás horou nikdy nemohla být. Kam se nikdy nikdo vůbec nedostal jméno. Nikoho by nenapadlo, že je to hora.

Počkej, nezaváděj do toho *Whiteheada*. Tady to je jenom analogie. Samozřejmě ten koncept lidskej je něco jiného než ten koncept tý božské *conceptuality*. Není potřeba, aby člověk tomu dal název, aby tomu dal jméno. Ale jde o to, že už ten řád tam nějaký je, že vůbec k tomu to jméno nějaký může dát.

Pojmenuj chaos. V literatuře, pokud je mi známo, tak chaos byl pojmenován jedině jako extrémní nějaký pojem, vyhnanej teda do extrému, jako je *Tohu wa-bohu*, to co bylo na začátku. A nebo pak v pokleslý podobě jako omezenej výsek skutečnosti, kterej je přiveden *ad absurdum*. To je ten ocholáč třeba v *Peer Gyntovi*, jak se tam valí do toho loží. Nebo u nás teda v *Solovjovovi* v té hře, když tam *protoplasma* se tam valí do tý ložnice. O tom se nedá taky takřka nic říct. Jenom jakejsi poukaz k negativnímu. Aby se to

mohlo pojmenovat, tak to už uspořádaný nějaký musí být. Aby to mohlo být uspořádaný, tak to potřebuje Boha, kterej nejdřív konceptuálně dal do pořádku ty razítka.

No jo, ale ty razítka jsou tady furt. Nejsou tady, jsou v efinci nějakých vztahů aktuálně. Totiž ty razítka ne, jejich uspořádání je deficitně aktuální. Ale razítka sami jsou naprosto, nejsou vůbec neaktuální, jsou zcela *perenní* teda nebo *eternal*. Jejich vazby jsou unikátní. Ty razítka, to jsou ty věčné objekty. Ty nejsou ani deficitně aktuální, ty vůbec nejsou aktuální. Aktuální, deficitně aktuální je jejich uspořádání. To je deficitně aktuální. No nejsou aktuální, no to nemůžou bejt aktuální. To se vůbec nehodí, nějak jako aktuální. Když se teda to razidlo použije, tak to už se taky něco děje. To se naplní, to se nastane. Když se to razidlo tedy použije, tak to potom je aktuální. To použití v tom je aktuální. A razidlo zůstává neaktuální. A to razidlo zůstává neaktuální i tehdy, když to použití je třeba. Razidlo je razidlo jako to aktuální, není setkání dvou aktuálností.

Hejdánek: No to jsem teda nevěděl, no.

Jiný hlas: Ne, to je setkání aktuality a *ideality* a neměnnosti nebo věčnosti. No a to setkání se děje teda jak?

Hejdánek: Za asistence nebo přesněji řečeno díky Bohu, kterej to svazuje dohromady. A svazuje to nikoli násilně zvnějšku, ale zevnitř. To jest tak, že...

Jiný hlas: No jasně. Ovšem předtím se tady mluvilo o určitý takový tendenci tý osvěty k tomu, aby byl zformován. Neboli děje se to teda z iniciativy toho světa, anebo jen z iniciativy Boha?

Hejdánek: No, já... co to je iniciativa?

Jiný hlas: Že on kdyby ten svět úplně nějak nezávisel, tak by se mohlo stát, že ten Bůh prostě by furt razidlo měl připravený a šavloval a nebyla by odezva toho světa.

Hejdánek: No jasně, ono ještě je to tak, že si představte to asi tak, že prostě vyzařuje z rukou Božích vyzařuje taková magnetická energie, která podobně jako na tý... jak se jmenujou ty desky... jak se pod to dá magnet a ty piliny pak najednou vytvořej... ve fyzice... a víte co, *fermion*... ne, jinak... *fermion* desky ne... nějak takový desky, ale znáte to, jo, Timošenkovy třeba. Buď se to dělá magnetem, nebo analogicky taky se na tu desku hraje smyčcem... Chladního... jo, to jsou Chladního desky. Analogicky... no tak řekněme Chladního teda, jo, to je dost dobrý. Tam to jsou... jo, tam se jenom vytvářej ty siločáry... Chladního desky, to je ono, to je ono, to je úplně nejlepší.

Tak si představte, že teda Bůh má ty piliny a ty piliny... to jsou ty věčný objekty teda... jsou tady piliny prostě. A Bůh je jedine schopen ty piliny dát do nějakýho řádu. Ale nemůže to dělat tak, že vezme jednu pilinu a strčí ji sem a druhou tam, nýbrž on to dělá, že jim hraje smyčcem. A ony samy začnou skákat a připravěj se do těch všelijakejch obrazců. A teprve tím získaj jako takovou tu ještě vadnou, nedokonalou, ale přece jenom jistou aktuálnost, byť netemporální, že?

A tím jsou připraveny k tomu, aby se ten *flux*, ten *bleivajs*, dějící se *bleivajs*, aby se podle toho zformoval. A ten se zformuje jenom díky tomu, že ten Bůh hraje dál. A že podle tý noty už nejsou uspořádaný jenom ty piliny, ale že dál to rezonuje až v tom *bleivajsu*. A tam se to zase nějak formuje podle toho, jak se ty piliny nastavily. Ale Bůh to nemůže hrabat se v tom a splácet to dohromady a tak dál, ale jenom hraje. A podle tý noty ono se to samo... jako ten *Von Hammeln*, že? Tak prostě hraje a všechny ty myši on je nedonutil, ale ony prostě neodolaly.

Jiný hlas: Pro něj je to tady v tom *Whiteheadovi* takhle napsaný s těma pilinama?

Hejdánek: Ne, to si vymejším já, ale já furt sám sebe chci přesvědčit, jak asi by to mohlo bejt.

Jiný hlas: Počkej, teď teda *creativity* nebo čím vznikne něco naprosto novýho, nová událost. Čili pro novou událost se objeví další piliny, dál se hraje, rovnají se trochu jinak, aby se něco vyvíjelo dál? Nebo ta nová událost se cpe podle starých forem, čili všechno nové je vlastně vygestaltováno podle plánu?

Hejdánek: Oboje. Ale ono je to ještě takhle teda. Ta *creativity* není schopna vyprodukovat něco úplně novýho. Moment, je principem, ale aby to něco bylo, tak jako nový se to může prosadit pouze ve vztahu k tomu všemu, co je tady připraveno. A to znamená i k těm pilinám srovnanejm, to jest k těm vybranejm koncepčně seřazenejm věčným objektům, ale také k tomu, co už teda k těm aktualitám vyslovenejm, k

těm, co podle těch objektů už tady bylo připraveno.

Čili ta novost, zatímco v té první etapě se rodí dost jednoduše, to jest prostě jako ty výtrysky nebo ty výpustky imanentní, tak čím dál postupuje ten *creative advance*, tak tím ta novost se hůř prosazuje. Protože aby byla nová, tak na sebe musí brát strašnou zátěž. Furt ona si musí budovat jakousi svoji vlastní minulost, kterou si vystaví na základě toho, co už tady je. Čím dál, tím obtížnější může být něco nový a může to být nový jedině tím, že to rozšiřuje svou přítomnost. Že tam do té přítomnosti cpe spoustu starých věcí.

Takže vlastně ta novost vzniká ne jenom tak, že by ji vyprodukovala ta *creativity*. Ta *creativity* tam není schopna nic než ty malý vejškrabky a ty malý výpustky jsou furt starý. Jakmile už tady jeden vejškrabek byl, tak každé druhé, třetí, čtvrté a milionté je furt stejné. To je jenom princip, čili počátek novosti. Ale aby se ta novost dotáhla, aby se realizovala, tak k tomu je potřeba, aby bylo splněno celá řada podmínek. A tady musí být spousta toho starého a ta novost na to musí nějakým způsobem reagovat, nějak se k tomu vztahovat. Že musí to zčásti použít a vybudovat se jinak, než to dosud se dělalo a takhle.

Čili on sice je to zmatek, kterej je furt zaváděn do světa. Ale současně zmatek, kterej se musí fantasticky organizovat, aby se vůbec realizoval, že proti tomu, co už realizovaný je, je to vlastně řád nový vyšší roviny.

Jiný hlas: Dalo by se říct, že možná ta novost znamená, že ta věc zarezonuje na nějaký jiný věčný objekt? nebo aspoň na nějaký jiný seskupení věčných objektů, než ty tady běží?

Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: Že tedy znamená vlastně naplnění nových, dosud nenaplněných věčných objektů, té možnosti možného světa?

Hejdánek: Ano. Bohužel to takhle je. Je to takový smutný konec toho dlouhého povídání a já jsem se tomu chtěl vyhnout. Mně se zdá, tohleto je taková ta šílenost na celé záležitosti.

Jiný hlas: Ale to je takový trošku verbální trik, ne? Člověku na tom vadí jenom proto, že si představuje, že ty věčné objekty nějak jsou. Ony vlastně nejsou.

Hejdánek: To je fakt, že on řekne, že to je pouhá abstrakce, že to je jenom koordinátní systém, jak chce vůbec o té věci mluvit. Že si tadyto oddělí na jedné straně ty věčné objekty a že vlastně nic z toho není skutečné, skutečná je pouze ta *aktualita*. To je jako v aristotelismu, tam ta možnost, to je takový fígl určitý.

Ovšem každý fígl má s sebou to nebezpečí, že se nebere tolik vážně a že se mu podstrčí nějaký takový zmatek. To s tím jeden a mnoho, to druhé přikázání *Whiteheada*.

Jiný hlas: S čím?

Hejdánek: Jeden a mnoho.

Jiný hlas: To druhé, jo.

Hejdánek: Přece v Bohu... všechno se do něj nevejde. Ve světě je něco, co není v Bohu. Musím najít tu pasáž, to je s těmi rybami, co jsou v tom moři, a současně to moře je v těch rybách.